

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Rødderne

Fugl og hans Hustru som nygifte i 1859.

2.

RØDDERNE

=====

udgives af

SLÆGTSHISTORISK FORENING FOR STORSTRØMS AMT

=====

Bestyrelsen:

Formand..... Ina Antonsen
Næstformand..... Grethe Wich
Kasserer..... Erik Bjerregaard
Sekretær..... John Rasmussen
Bestyrelsesmedlemmer..... Birthe Andersen
Niels Beck
Inge Lise Minor

=====

Kontingent: 80,- kr. for enkeltpersoner
140,- kr. for ægtepar

RØDDERNE sendes gratis til medlemmer, men
kan også købes for 20,- kr pr. stk.

RØDDERNE udkommer 1 gang om året.

Ansvarshavende redaktør: Grethe Wich.

Indtæg til RØDDERNE sendes til:

Lærkevænget 8,
4760 Vordingborg

=====

4. årgang, 1988.

=====

Om jubilæer.

=====

I 1988 er der en del jubilæer. Historikerne vil gerne have os til at fejre 400-året for Christian den Fjerdes tronbestigelse i 1588. Andre vil, at vi skal fejre 200-året for Stavnsbåndets ophævelse.

Som slægtsforsker synes jeg, der er et helt andet jubilæum at fejre, nemlig 300-året for Christian den Femtes matrikel fra 1688.

Jeg holder meget af at kunne fastslå, hvor min slægt hørte til i en bestemt periode af Danmarkshistorien, og da de fleste er ganske almindelige mennesker, så må jeg holde mig til de tidspunkter, hvor der blev skrevet noget om alle Danmarks indbyggere.

Derfor er mine favoritter folketællingerne i 1901, i 1845 og 1787, for dér er alle med, (næsten da!). Og derfor holder jeg af Christian den Femtes matrikel fra 1688. (Rigsarkivet).

Her kan man læse om samtlige gårde og samtlige huse i kongeriet. Sogn efter sogn, herred efter herred, amt efter amt er de beskrevet i Rigsarkivets tykke folianter. Her er noteret, hvem der ejede dem, hvor meget skat, der skulle betales (hartkorn), og hvem, der fæstede gården eller huset.

Det er morsomt i fantasien at møde anerne i en bestemt sognekirke på et bestemt tidspunkt. Lad os derfor mødes i Tingsted kirke på Falster en forårsdag i 1688 og se, hvem vi kan møde.

Først er der PEDER HANSEN KIØGE (ane nr. 1572). Han bor gård nr. 2 i selve Tingsted by. Den tilhører kongen, og der betales skat af mere end 9 tønder hartkorn inklusive et stykke af skoven. Hans nabo MYS HANSEN på gård nr. 3 er også en ane (nr. 400). Den gård er tillagt præsten Hr. Friderich (ad mensam= den holder han opsyn med) og betaler skat af noget over 7 tønder hartkorn.

Fra Tåderup møder LAURIDS HANSEN BRØGER (nr. 984). Han bor gård nr. 6 og skattes af næsten 6 tønder hartkorn.

Fra Øverup kommer MAD SØRENSEN (nr. 784) fra gård nr. 4 med 5 tønder hartkorn. Sønnen TROELS MADSEN (nr. 392) har kig på nabogården nr. 5, men har endnu ikke overtaget den.

Fra det fjerntliggende Bruntofte er fremmødt PEDER JACOBSEN SVAN, (nr. 780) fra gård nr. 11 på 7 tønder hartkorn.

Ud af Tingsted sogns 104 gårde i 1688 har jeg altså ener på de 5. De fire er kongens ejendom, hans vornede, en enkelt hører under gejstligheden, og kvinderne er end ikke nævnt!

Men kvinderne skal snart komme frem, for i skifterne nævnes de. Og det falsterske Domænegods påbegynder sin første skifteprotokol i 1691.

Derfor kender jeg enkelt hustrus navn. ANNE HANSDATTER dør 1691 og efterlader PEDER HANSEN KIØGE med uforsørgede børn, bl.a. den 18 årige Rasmus.

Men tilbage til Tingsted kirke. Har de fremmødte forstået kalkmaleriet over kvindeindgangen? Bestemt! De har nikket indforstået til det. For det repræsenterer god gammel nordisk skæbnetro med livshjulet i centrum, næsten et soltegn fra broncealderen.

Derimod har skriftbåndenes latin kun kunnet tydes af præsten. Prinsen er på vej op: REGNABO = jeg vil komme til at regere. Kongen rider på toppen af hjulet med løftet glas: REGNO = jeg regerer. Og han styrter ned fra hjulet: REGNAVI = jeg har regeret.

Under hjulet ligger så den døde konge: SUM SINE REGNO = jeg er uden regering, samt: SIC TRANSIT GLORIA MUNDI = sådan forgår verdens herlighed.

Flemming Skov
Det Grå Hus
Kongensgade 19
4800 Nykøbing F.

Folketællinger på Sakskøbing L H A.

=====

Musse herred:

Alle folketællinger 1787-1901 (½ Nysted by)

Fuglse herred:

1787 - 1801 - 1834 (½ købstederne)

Lollands Nørre Herred:

1787 - 1840 - 1845 - 1850 (½ købstederne)

Lollands Søndre Herred:

1787 - 1840 - 1845 - 1850 - 1855
(½ købstederne)

Falster Nørre Herred:

1787 - 1834 (½ købstederne)

Falster Søndre Herred:

1787 - 1834 (½ købstederne)

Kopi af kirkebøgerne for samtlige sogne i
Sakskøbing kommune for tiden 1815-1891:

Sognenumre i ( ).

Engestofte (609), Fjelde (610), Majbølle

(615), Radsted (18), Sakskøbing (619),

Slemminge (620), Tårs (622), Vignæs (624)

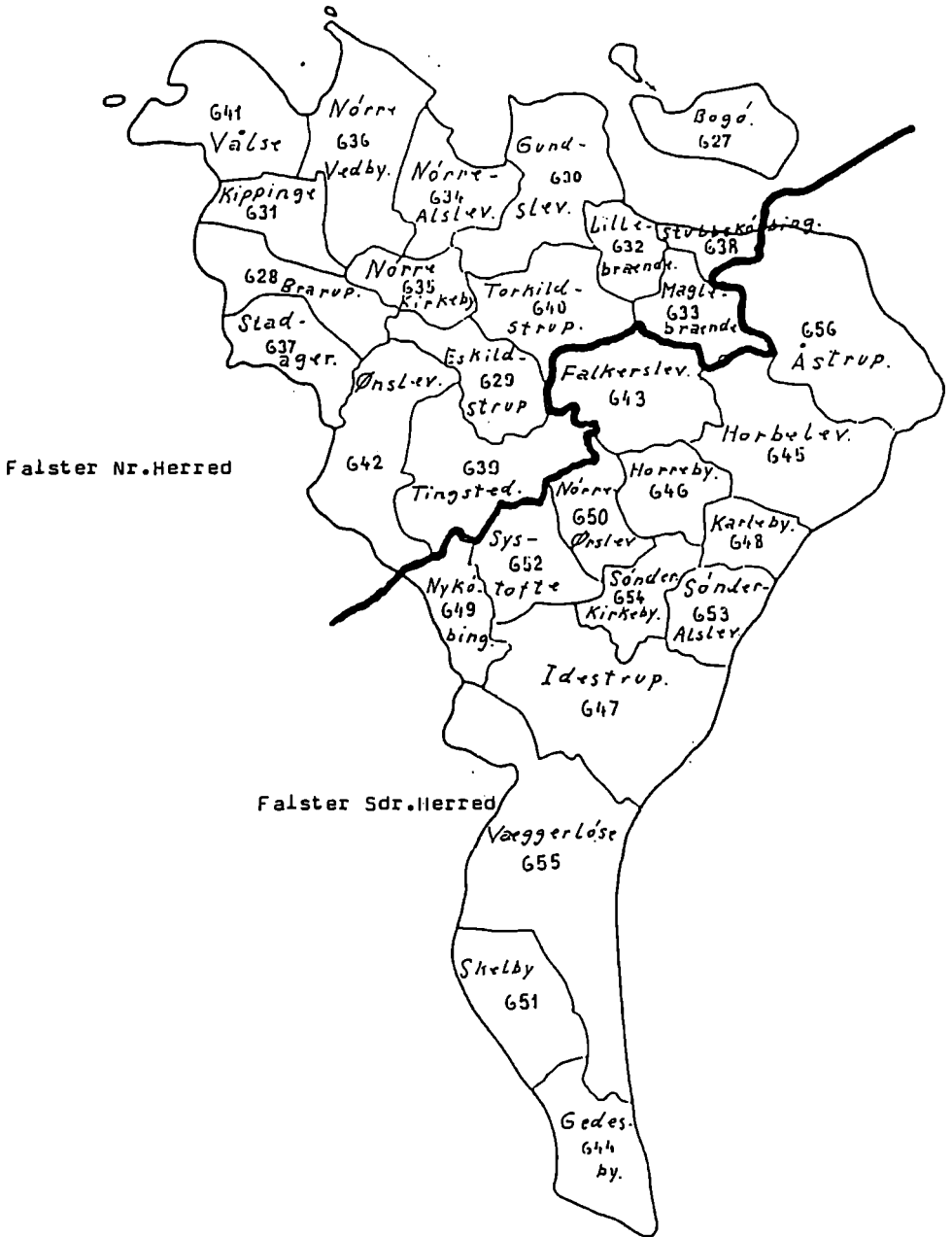
Våbensted (625).

Desuden microfilm af kirkebøger for samt-
lige sogne fra før 1815.

For Tårs (622), findes fødte fra tiden

1666-1870 i alfabetisk orden i maskinskrift.

v/ Poul Jensen
Sakskøbing.

Falster Nr. Herred

Falster Sdr. Herred

KIRKEBOGSKOPIER PÅ NYKØBING CENTRALBIBLIOTEK

I februar 1988 er flg. kirkebøger kommet til, gældende for perioden 1814-1891:

Bursø	sogn	Errindlev	sogn
Fjelde	-	Holeby	-
Horreby	-	Karleby	-
Krønge	-	Olstrup	-
Ringsebølle	-	Rødby	-
Slemminge	-	Sædinge	-
Sdr. Alslev	-	Tirsted	-
Torslunde	-		

Fra Næstved By- og Egnshistoriske Arkiv er kommet flg. oplysninger:

På microfilm indtil 1814 findes:

Fakse, Bjeverskov, Stevns, Hammer, Tybjerg, Bårse, og Mønbo herreder, samt de fleste sogne i Øster og Vester Flakkebjerg (gl. Sorø amt).

Som fotokopier findes (1814-1891):

Samtlige kirkesogne i kommunerne Næstved, Suså, Holmegård, Fladså, Rønnede, Fakse, Langebæk og Møn - samt Lundby sogn i Vordingborg kommune.

For de enkelte sogne henvises til Landsarkivets arkivregistraturer over Roskilde stifts kirkebøger, bd. 3 Sorø amt (1972) og bd. 4 Præstø amt (1983), hvor de bevarede kirkebøger er anført med deres indhold og med de årstal, de omfatter.

Endvidere gør vi opmærksom på bogen "Vejledende arkivregistraturer V "over alle Danmarks kirkebøger", udgivet 1933 af Rigsarkivet v/ arkivar S. Nygaard. Disse registraturer er til rådighed her i arkivet.

Når det drejer sig om mikrofilm, gør vi

opmærksom på, at arkivet råder over 2 læseapparater, som er så stærkt benyttede, at det er tilrådeligt at ringe og bestille tid.

Teatergade 16, 4700 Næstved. tlf.: 03-73 48 15.
v/ arkivar A. Strange Nielsen.

=====
Et præsteligt frieri:
=====

Hovedkilderne for al personalhistorisk forskning må selvsagt være kirkebøgerne. Men navnlig for de ældre kirkebøgers vedkommende er der stor forskel på deres betydning. Nogle er ført yderst kortfattet og ofte tillige sjusket og med udeladelse af adskillige indførelser. Således hænder det ofte, at præsterne ikke har indført ministerialia vedrørende deres egen slægt eller at der slet ikke findes optegnelser gennem vakancetiden efter en sognepræsts død. I kirkebogen for Havnbjerg sogn på Als, hvor kirkehistorikeren Erik Pontoppidan gennem nogle år var præst, kunne man vente en særlig interessant kirkebog; men det er i virkeligheden en af de ringeste jeg har set. Han har f. eks. i dødsregisteret kun indført navnene på de døde under de pågældende år, og ikke dato for hverken død eller begravelse, sålidt som nærmere oplysninger om de pågældende personer!

I modsætning hertil kan andre kirkebøger være rene personalhistoriske guldgruber ved den omhu, hvormed de er ført og alle slægtskabsforhold anførte. Og endelig er der enkelte, der foruden at være kirkebøger for sognet, hvortil de hører, er hele dagbøger for præsten, der har ført dem, og giver dem værdi for hele omegnen.

Jo ældre en sådan kirkebog er, des større er dens betydning, idet den da ofte supplerer den personalhistoriske viden om andre sogne, hvor de ældre kirkebøger er gået tabt i tidens løb.

En af de ældste kirkebøger her i landet er kirkebogen for Åstrup sogn ved Haderslev, der er påbegyndt i 1574 og indeholder talrige værdifulde optegnelser for Haderslev og egnens historie. Den er en kombineret kommunionbog, kirkebog og dagbog, og dette gør den besværlig at gennemarbejde, men det kan ikke nægtes, at arbejdet lønner sig - og den er en personalhistorisk guldgrube. Den ældste del af den er gennemarbejdet af pastor Th. Matthiesen i Flensborg og dr. Th. Achelis i Haderslev, der har ladet meget interessante uddrag af den trykke i 2. række af "Schriften des Vereins für Schleswig-Holsteinische Kirchengeschichte VII".

Fra 1675 - 1725 var JOHANNES JØRGENSEN MONRAD sognepræst i Åstrup. Han var født i Svendstrup på Als 31. okt. 1647 som søn af sognepræsten i Åstrup Jørgen Lauritsen Monrad, der dengang var diakon i Svendstrup og Anna Davidsdatter Monrad, en præstedatter fra Ketting. Faderen, Jørgen Monrad, var fra Kereminde, søn af rådmand Laurits Jørgensen, og hed egentlig kun Lauritsen, men tog sin hustrus slægtsnavn.

Sønnen, Johannes, blev 1668 student fra Haderslev Latinskole og 15. maj s.a. immatr. i Königsberg. I 1674 blev han faderen adjungeret i Åstrup og ordineret i Crempe i Holstein 16. juli s.a. Af 17. juli 1705 fik han sin søn Jørgen Monrad adjungeret, og fader og søn stod nu i en årrække hinanden bi i præstegården i Åstrup. I 1725 døde han og blev så begravet i Gammel Haderslev, hvor hans søn

Anthonius var præst, 31. okt. s.a. Han var gift 2 gange. 1. gang 12. sept. 1676 med Dorothea Elisabeth Anthonsdatter Kling, der døde 16. maj 1695, efter at have født ham 7 børn. Hun var datter af borgmester Anthon Kling i Haderslev.

2. gang giftede han sig i Haderslev d. 10. sept. 1696 m. Gjertrud Justdatter Lauenstein. Dt. af borgmester i Haderslev Just Lauenstein. Hun havde før været gift m. Christopher Mussmann, deputeret borger i Haderslev, med hvem hun havde flere børn. Gjertrud var født 6. april 1644 i Assens, hvortil hendes forældre var flygtet under krigen, og hun døde i Åstrup d. 16. sept. 1714.

I kirkebogen for 1696 har Johannes Monrad indført nedenstående optegnelse om sit frieri til Gjertrud Mussmann - det giver på én gang et lille kulturhistorisk træk og et ingenlunde utiltalende billede af denne gamle Åstrup-præst:

"Ao 1696 d. 6. Trin. gick ieg effter efftermiddags-prediken til Giertrud Sahl. Christoph Mismands Encke i hendiss huuss og i hendiss Moders Elsebe. Justiss præsentz gaff hende tilkiende, at ieg nu i et Aar og nogle Uger hafde siddet i Enckemandsstand, mens efftersom ieg hafde besluttet for mine udragne Børnss og huusholdnings skyld at forandre mig i Guds naffn, og effter suck og bøn til Gud, min Huu og Hierte falt til hendis Person, wilde ieg erfare hendiss Mening, om hun sig tengte til at forandre, og forstaa sig til Egteskab med mig, da vilde ieg i fremtiden som en Erlig mand hende forsørge saalænge, som baade ieg og hun leffuede. Ieg begierde huercken gods eller pendinger, menss ickun hendiss Person, og motte hun hendiss middel og formue gierne til hendiss børnss bedste anvende og beholde, thi ieg intet deraf i ringeste maade begierede.

Huortil hun suarede: at hun tackede mig for et erligt tilbud, menss kunde i saadan vigtig Sag icke straxen suare med ja eller ney, hun vilde raadføre sig med Gud og gode Venner, og lade mig faa suar.

14 Dag dereffter, freddagen d. 9. Julij talede ieg atter med hende alleene udi Kiercken, da hun vilde gaa ud af den nørre Dør; der hun lod mig forstaa, at hun hafde besluttet at forbliffue i hindiss Enckestand, og kunde icke forstaa sig til nogen vitløfftig huusholdning. Huortil ieg suarede: Saa ønsker ieg aff Hiertet, at Gud fremdeliss vilde være Ederss, ligesom alle Enckerss forsuar og forsørgere! og vil ieg dog bliffue eders ven og forbedere hos Gud: og skiltiss fra huerandre.

D. 9. Trinit: kom min Syster Rachel til mig i Johan Bahnsenss Huuss imod afftess, sagde at Magdalene Peterss og nogle andre gode venner hafde talet med hende om den Sag med Giertrud Musmandss, og huis ieg endnu var ved forrige sind, vilde hun tale med hende i hendiss Sønss Huus paa Kierckewegen? Ieg sagde: Gack hen i Jesu naffn: der haffuer Du min nøgel, er der noget om, og det befal hende og hendiss folck, som ieg haffuer talet med hende, saa skikk min nøgeln igien ved et bud og lad dig intet mercke, saa vil ieg komme selff derom.

Om en stund kom pigen og bar mig nøgeln. Derfor gick ieg hen og talede med hende udi eenrum, og sagde: Om hun kunde hoffue det som ieg talede med hende i hendiss Huuss at ieg icke begierede godss eller middel (som huelcket hun gierne til hendiss børnss bedste motte anvende og beholde), menss ickun hende og hendiss Person, som ieg som en er-

lig Prestemand vilde elske, ære og forsørge saalænge som hun leffuede, og effter min død skulde hun haffue hendiss rigelige underholdning, at hun inge skulde trenge till alleniste at hun vilde være mig en tro Medhielp, og mine umyndige børn en god Moder, og hielpe til at et aff dennem motte bliffue ved stedet.

Huortil hun da svarede, at saasom det siuntiss at vere forseet aff Gud, vilde hun sig til alt dette forstaa, og sig nest Guds hielp saalediss forholde imod mig og mine børn, at ieg skulde vere tilfrøds, og tacke hende gott. Huorpaa hun gaff mig haand, tog mig i fauffn, og vi kyste huerandre.

Derpaa bleffue de andre indkallede og holte vi maaltid. Dette vore børn til effterretning d. 5. August ao. 1696.

D. 10. Febr. bleffue vi, efftersom ieg tog Kongebreff copulerede udi Jost Mussmands huuss. og gjorde oss et lidet menns honett Bryllup. Søndagen dereffter d. 14. Trin. kom vi herhiem: Gud giffue i en lycksaliq stund".

Sønnen Jørgen, der først var hans kappellan og siden blev hans eftermand, har under 1712 indført en lille notits, som anføres her for kuriositetens skyld:

"1712, 5. Febr. Bezahlten wir Krigsteuer; im vorigen Jahr gaben wir 37 Mk. 2 sch. Dieses mahl 60 Mk. 1,2 sch. dafür wir den Propsten (provst Michael Stichelius i Haderslev) zu dancken, der uns 8 Rthlr. auffdrang mit gewalt. Ich habe Gott die rache befohlen, 2. Chron. 24. 22."

Fra Præstehistoriske Samlinger, 1929.
1. Hefte, s. 175. "Smaastykker", v. Aage Dahl.

Indsendt af Robert Andersen, Vordingborg

=====

Spørgsmål om slægter:

Hvem kan fortælle mere om APPELONE SOPHIE WINTHER, f. 1759, død 19. nov. 1821 i Rødby? Gift m. købmand i Rødby, Oluf (Ole) Groth, f. 1751 i Svendborg.

Appelone Sophie og Ole Groth fik mindst 3 børn:

1. Kierstine Magrethe Groth, f. 23. sept. 1782 i Rødby. Død 1784, 2 år gl.
2. Elisabeth Marie Groth, f. 18. aug. 1783 i Rødby. Død 8 uger gl.
3. Simon Peder Groth, f. 1784, dbt. 27. aug. i Rødby. Død hvor/hvornår ?

Oplysninger om denne slægt modtages meget gerne af:

Ketty Lykke Jensen
Nygade 13, 4863 Eskilstrup
(% tlf.)

=====

Søger oplysninger om aner i det "lollandske":

Min oldefar Jørgen Jensen, f. 1814 i Skrøbelev, Langeland, bliver i 1842 g.m. Anne Sophie Mikelsen fra Longelse, Langeland. Samme år, 1842 køber de gård i Abildtorpe v. Næskov. De får 4 børn: Hansine i 1843 (dør som 6-årig), 1844 Hans Michael Jørgensen, 1846 Ludvig Jørgensen og i 1848 Theodor Jørgensen. Familien findes på Folketællingen i 1850, men ikke på senere fktler. Theodor formodes at have købt en gård i Kortrup, Landet sogn v. Søllested.

Alle yderligere oplysninger om familien ønskes og vil blive modtaget med taknemmelighed. Som tak hjælper jeg gerne med forskning på arkivet i Odense.

K. Bjerg,
Skibhusvej 7,
5000 Odense. (tlf. 09-11 51 86

=====

Husmandssøn Hans Fugl fra Vestlolland.

=====

Hans (Juan) Christian Fugl, nybygger, født i Horslunde, 1811. Efter konfirmationen blev han så kusk og tjener hos den senere biskop Rasmus Møller. Den unge mand var meget dygtig, han kom på Thy Seminariet, blev huslærer, og siden lærer ved Borgerskolen i Stege.

Omkring 1845 drog Hans Fugl til Sydamerika, nærmere betegnet til Tandill.

Han blev en pionér - var leder for nybyggerne derovre, begyndte at dyrke hvede på de store pampassletter, byggede møller, bageri m.v. Dog var det skolevæsenet, som havde hans helt store interesse, og han var med til at ansætte den første danske præst i det store land.

I 1875 rejste Hans Fugl hjem til Danmark, for at nyde sit otium; han døde i København år 1900. En af hans sønner blev læge i Sakskøbing, og der er stadig ældre borgere, der kan huske dennes store virke i byen.

I byen Tandill er der rejst en 3 meter høj granitstatue af Hans Fugl - til minde om den flittige husmandssøn fra det fjerne land Danmark.

Forfatteren Tage Nissen har skrevet bogen "De mange fold", som beskriver Hans Fugls liv. Bogen er skrevet 1943.

Jeg er selv en tip² oldebarn af omtalte Fugl.

Ina Antonsen
Nykøbingvej 65,
4863 Eskilstrup

=====

Bestyrelsen:

Ina Antonsen, Nykøbingvej 65, tlf. 03-836428
4863 Eskilstrup

Grethe Wich, Lærkevænget 8, tlf. 03-774120
4760 Vordingborg

Erik Bjerregaard, Ahornvænget 12, tlf. 03-860171
Sdr. Vedby, 4800 Nykøbing

John Rasmussen, Heibergsvej 54, tlf. 03-774686
4760 Vordingborg

Birthe Andersen, Østre Allé 65², tlf. 03-860424
4800 Nykøbing

Niels Beck, Hovedvejen 20, tlf. 03-765202
4733 Tappernøje

Inge Lise Minor, Bogø Hovedgade, tlf. 03-794186
4793 Bogø

Indhold:

Side 2: "Rødderne".

- 3: Om jubilæer.
- 5: Folketællinger fra Saksøbing L H A.
- 6: Kirkesogne på Falster.
- 7: Kirkesogne på Lolland.
- 8: Kirkebogskopier i Nykøbing og Næstved.
- 9: Et præsteligt frieri.
- 14: Spørgsmål om slægter.
- 15: Hans Fugl fra Horslunde.

Forsiden: Hans Fugl og hustru, 1859.